

Kritiek op provincies is ongefundeerd

(de Volkskrant, 14 juni 2007)

*Provincies hebben wel degelijk nut. Volgens **Jan Ploeger** is het juist aan deze bestuurslaag te danken dat veel wijken en landschappen er nog goed uitzien.*

Klaartje Peters, de zelfbenoemde provinciedeskundige, heeft afgelopen zaterdag een hele pagina gekregen (Het Betoog, 9 juni) om opnieuw haar vooringenomenheid over de opgeblazen provincies te etaleren. Kennelijk ontbreekt het *de Volkskrant* aan eigen onderzoeksjournalisten om een goede analyse te maken van de bestuurlijke organisatie van Nederland die verder gaat dan het bestuderen van een aantal provinciale collegeprogramma's. En zo dobberen we gezapig voort met allerlei halve waarheden, politieke voorkeuren die als onderzoeksresultaat worden neergezet en een doemdenken over de 'desastreuze gevolgen' van de keuze om de Nota Ruimte in de uitvoering over te laten aan provincies en gemeenten.

Laten we beginnen met de halve waarheden. De provincies moeten zich volgens Peters alleen bezighouden met de opgedragen kerntaken. Als bestuurskundige zou ze moeten weten dat dit grondwettelijk helemaal niet is vastgelegd. Alle drie de bestuurslagen kunnen werken aan dezelfde thema's. Daarbij moet natuurlijk dubbel werk worden voorkomen. Daarom heeft het kabinet bij monde van minister Ter Horst een onderzoek aangekondigd naar een goede taakverdeling tussen overheden. Dat is een prima initiatief, maar dat is iets heel anders dan een verbod op het uitoefenen van zaken die niet primair zijn opgedragen. Dankzij het systeem van open huishouding kunnen bestuurslagen inspringen op thema's waar zij dat nodig achten. Een mooi voorbeeld staat in het blad *De Ingenieur* van 25 mei 2007. Provincies namen in het begin van de 20ste eeuw het initiatief tot elektrificatie, waar in andere landen de nationale overheden (veel trager) deze taak op zich namen. In 1939 hadden alle Nederlanders daardoor toegang tot het elektriciteitsnet en liep Nederland voor op andere Europese landen. Een niet toevallig gekozen voorbeeld, omdat een deel van de huidige rijkdom van een aantal provincies hieruit verklaard kan worden. Maar ook van recentere datum zijn er voorbeelden op het gebied van ontwikkelingsplanologie. Zo heeft de provincie Groningen met de Blauwe Stad in Noordoost-Nederland een enorme impuls gegeven aan de economische ontwikkeling.

Dan het verschil tussen gemaakte politieke keuzes en de eigen voorkeuren van Peters. Zij vindt dat provincies vooral geld moeten stoppen in natuurontwikkeling. Alsof dat niet gebeurt. Er wordt de komende vier jaar voor een miljard euro per jaar door de provincies in de integrale ontwikkeling van landelijk gebied gestoken. De onderzoekster vindt ook dat door democratisch gekozen organen, zoals de provincies, geen geld mag worden gestoken in stedelijke vernieuwing. Dat is een merkwaardige constatering en wel om verschillende redenen. Waarom zou geld van een minister voor Wijken wel mogen en provinciaal geld niet? De minister van Wijken gaat over slechts 40 wijken in 18 van de 31 steden waar ze verantwoordelijk voor is. Provincies zijn wettelijk verantwoordelijk voor de verdeling van het budget voor Stedelijke vernieuwing (ISV) in de overige steden (dat zijn de middelgrote en kleine gemeenten). En als provincies daar een schepje boven op willen doen, mag dat niet van Peters, die haar norm tot wet wil verheffen.

Ten slotte haar punt over ruimtelijke ordening. Al sinds de Tweede Wereldoorlog kennen we een strak georganiseerde centrale sturing van de Ruimtelijke Ordening. Alles wat je aan verrommeling vanaf de snelweg ziet is het gevolg van strikt doorgevoerd ruimtelijk

Rijksbeleid. De inkt van de Nota Ruimte is nog niet droog of er ontstaat al een doemdenken over de ruimte die provincies krijgen. Vergeten wordt dat het juist de provincies waren die (vrijwillig) met het instrument van streekplannen zijn begonnen om greep te krijgen op de zogenaamde lintbebouwing (verrommeling!) en dat het juist de provincies, samen met Natuurmonumenten, zijn die in heel Nederland aan de wieg hebben gestaan van de organisaties van provinciale landschappen. Zij zorgen voor behoud en herstel van natuur, landschap en het provinciale cultureel erfgoed. Dat neemt natuurlijk niet weg dat er de komende jaren moeilijke keuzes moeten worden gemaakt. Het kabinet wil dat er jaarlijks honderdduizend woningen bijkomen. Dat zal nog schipperen worden met de ruimte. Een kritisch volgen van de provincies is natuurlijk prima, maar vereist een intensiever en een meer objectieve blik op de provinciale praktijk.

Jan Ploeger is directeur Ruimtelijke Ontwikkeling van het Interprovinciaal Overleg (IPO).